

OECD'den Türkiye'ye Özel İstihdam ve Yetenek Stratejileri Raporu'nda Bölgesel Eşitsizliğin Beceri Arz ve Talebine Yansıması Ortaya Konuldu...

TÜRKİYE'NİN "BECERİ" HARİTASI ÇIKARILDI

Banu Salman
banu.salman@emo.org.tr

EMO Basın- Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Türkiye'ye özel hazırladığı "İstihdam ve Yetenek Stratejileri" başlıklı raporunu 21 Ekim 2017 tarihinde yayımladı. Raporda Türkiye'deki bölgesel eşitsizliğin beceri arz ve talebine yansıması ortaya konuluyor. Türkiye'de yoğun olarak düşük beceri talebi ve düşük beceri sunumu eşlemesi dikkat çekerken, kimi bölgelerin yüksek beceri ihtiyacı içerisindeyken, kimi bölgelerde yüksek becerilerin düşük beceri gerektiren işlerde atıl kullanıldığı görülüyor.

Rapor, EMO'nun 2017 yılında açıkladığı "Mühendislerin Durumu ve Mesleki Alan Araştırması" sonuçlarını da doğrulayıcı bir içerikle kadın ve genç işsizliğiyle mücadelede Türkiye'nin zayıf kaldığına dikkat çekiyor. EMO da üyeleri arasında yaptığı çalışmada mühendisler arasında yüzde 18.7 olarak saptanan işsizlik oranı içinde 1985 ve sonrası doğumlarının payının yüzde 50'ye ulaştığı, kadın mühendislerde işsizlik oranının yüzde 30'larda olduğunu açıklamıştı.

OECD'nin Türkiye'ye özel hazırladığı raporda, bölgesel olarak nitelikli işgücü ihtiyacı ve bu ihtiyacın nasıl karşılandığı değerlendirildi. Raporda, Türkiye'de 2016 yılında yüzde 11.7 olan işsizlik oranının OECD ortalamasından ve OECD ülkelerinin çoğunda geçerli olan aşağı yönlü harekete ters bir şekilde yukarı eğilimli olduğuna işaret edildi. Türkiye'nin eğitim dışında olan 15-29 yaşındaki genç nüfusunun 2014'te yüzde 30'dan fazla olduğuna dikkat çekildi. Türkiye İstatistik Kurumu, Ekim 2017 itibarıyla işsizlik oranını yüzde 10.3, 15-24 yaş arasındaki işsizlik oranını ise yüzde 19.3 olarak açıkladı.

Raporda Türkiye'nin batısı ile orta ve doğu bölgeleri arasında önemli fark bulunduğu dikkat çeken OECD'nin "becerilerin arzı ile talebi" arasındaki dengeyi anlamak için geliştirdiği

istatistiksel araç kapsamında Türkiye'nin durumu ele alındı. OECD'nin çalışmasındaki 2014 yılı becerilerin arz-talep dengesine ilişkin haritası Şekil 1'de yer alıyor.

Türkiye'nin "Beceri" Haritası Çıkarıldı

Çalışmada yüksek nitelikli işgücü ihtiyacına karşın düşük becerili istihdam durumu "Becerilerin Eksikliği ve Kıtılığı" olarak adlandırılıyor. Ekonomiler için en arzu edilen aşama olan yüksek beceri ihtiyacının yüksek nitelikli işgücü tarafından aynı düzeyde karşılanabilmesi durumu "Yüksek Beceri Dengesi" olarak ifade edilirken, bunun tam tersi de "Düşük Beceri Dengesi" noktasını oluşturuyor.

Siyasetçilerin karşı karşıya kaldıkları bir sıkıntı olarak ise yüksek nitelikli işgücüne karşın düşük beceri gerektiren iş ortamının varlığına dikkat çekiliyor. "Gerekenden Fazla Beceri" olarak tanımlanan bu durumda, yetenekleri atıl kullanılan işgücü varlığından söz ediliyor. İşgücünün yeteneklerinin değerlendirilememesinin, refah yaratımında fırsatların kaçırılmasına neden olacak şekilde "yetenekten kaçış, eksik istihdam, insan sermayesinin aşınmasına" yol açtığı belirtiliyor.

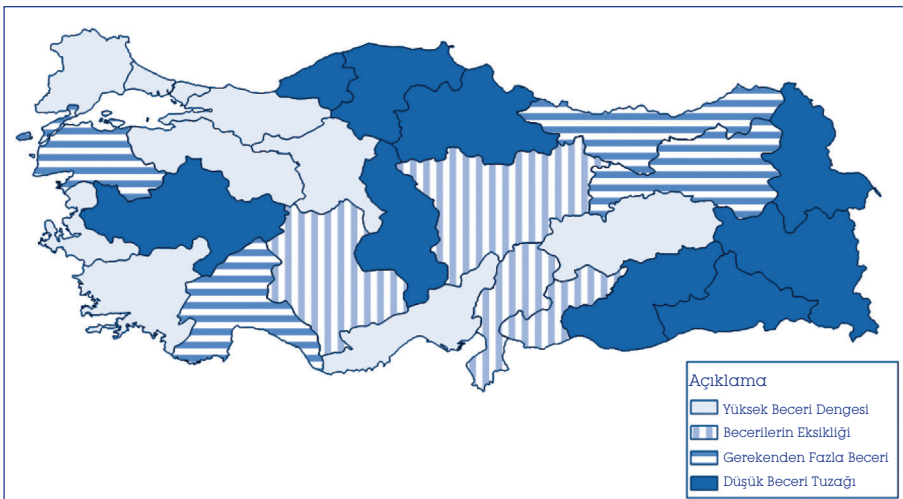
İstanbul ve Ankara arasındaki alan, Akdeniz ve Ege en fazla "Yüksek Beceri Dengesi" sağlanan yerler olarak saptanıyor ve buralarda ortaöğretim sonrası eğitilmiş insanlar tarafından yüksek beceri talebinin karşılandığı ifade ediliyor. Bu bölgeler dışında Türkiye'nin kalan yerlerinde düşük beceri dengesi olduğu tespit ediliyor.

Kocaeli ve Trabzon üzerinde detaylı çalışma yapan OECD, Kocaeli'nin yüksek beceri dengesi sağlarken, Trabzon'un beceri fazlalığı yaşadığını, bu nedenle bu bölgede yüksek becerili işler ve verimlilik için daha fazla çaba harcamak gerektiği görüşünü bildiriyor.

OECD, Türkiye'nin Yerel İş Yaratımını Değerlendirdi

OECD'nin yerel iş yaratımı üzerine geliştirdiği pano çalışması üzerinden 4 kriter bazında Türkiye'deki istihdam politikaları da raporda ayrı bir bölüm halinde ele alınıyor. Türkiye'ye ilişkin Şekil 2'de verilen bu panoda düşüktən yüksek 1-5 arası değerler verilerek 4 ana kriterin her biri de 4 alt kriter bazında inceleniyor.

"Bölgesel ekonomik gelişim için politika ve programların daha iyi bütünleştirilmesi olarak" ifade edilen ilk ana kriter; Türkiye'nin en iyi dereceleri aldığı değerlendirilmeler olmasıyla dikkat çekiyor. Burada önce "istihdam ile mesleki yetiştirme politikalarının

Şekil 1. Türkiye'de Beceri Arz-Talep Dengesi-2014

sağlanması açısından esneklik” durumu inceleniyor. (Panoda 1.1 olarak görülen dilim) Esnekliğin önemine vurgu yapılırken, buradaki esnekliğin, iş piyasasının esnekliği ya da özelliği olarak değil, “istihdam ve eğitim sistemi ile politika gelişim süreçlerinden sorumlu yönetimin bir niteliği” olduğu belirtiliyor. Bu noktada Türkiye 4 ile en üst değere yakın bir derece alıyor.

“İstihdam kapasiteleri ile mesleki eğitim ve yetiştirme bölümleri” başlığı altında ise işgücü piyasasına ilişkin bilgi sistemi, finansal kaynaklar, insan kaynağı ve çalışanların beceri düzeyleri değerlendirilerek, 4 puanın üzerinde derecelendirme ile panonun en yüksek değeri veriliyor. (Panoda 1.2 olarak görülen dilim.)

Üçüncü alt kriter, “politikaların eşgüdümü, diğer sektörlerle politika bütünleşmesi ve işbirliğinin sağlanması” olarak ifade ediliyor. (Panoda 1.3 dilimi) Burada işsiz bireylerin yerel iş fırsatları içine yerleştirilmeleri, çıraklık ve diğer iş temelli eğitim fırsatlarının teşvik edilmesi, işverenlerin işgücü piyasası düzenlemeleri ve istihdam teşvikleri hakkında bilgilendirilmeleri, hangi iş olanaklarının mevcut olduğunu anlamaya yönelik rehberlik, eğitim ile yerel iş fırsatları arasında açık kariyer yolları sağlamak, işverenlere daha iyi insan kaynakları ve işyeri yönetimine ilişkin tavsiyelerde bulunmak başlıklarında değerlendirmeler yapılıyor. Burada Türkiye’nin aldığı değer 3’ün üzerinde ama 4’ün altında kalıyor.

Birinci ana kriter kapsamında en düşük derece ise 3’ün altında kalarak “Veriye dayalı politika oluşturma” alt kriterinde veriliyor. (Panoda 1.4 dilimi olarak sunuluyor)

Panoda ikinci ana kriter olarak “Beceriler edinimi yoluyla değer yaratmak” ele alınıyor. Bu kapsamda ilk olarak “geniş bir yelpazede herkese açık esnek eğitim” alt kriterine 4 puan verildiği görülüyor. (Panoda 2.1 dilimi) İkinci alt kriter olarak “mesleki eğitim üzerine işverenlerle yapılan çalış-

malar” 3 puan alıyor. (Panoda 2.2 dilimi) “İnsanları işlerle buluşturma ve ilerlemeyi kolaylaştırma” açısından yapılan değerlendirme Türkiye’ye verilen 2 puan ile en kötü sonuç alan kriteri oluşturuyor. (Panoda 2.3 dilimi) “Becerilere yerel yaklaşımların katılmasını sağlamak” başlığı altında, panoda 2.4 dilimiyle görülen sonuç, 3 puan veriliyor.

Panonun üçüncü ana bölümü ise “Yerel istihdam sektörlerine yönelik politikalar hedeflemek ve nitelikli işlere yatırım yapılması” ana kriteri oluşturuyor. Bu kapsamda ilk olarak ele alınan “önemli yerel istihdam sektörlerinin küresel eğilimler ve zorluklara uyumluluğu” alt kriterine 5 üzerinden 3 puan veriliyor. (Panoda 3.1 dilimi) “Becerilerin kullanımı ve üretkenliği konusunda işverenlerle birlikte çalışma” (Panoda 3.2 dilimi) ile “girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi” (Panoda 3.3 dilimi) olarak ifade edilen iki alt kriterde ise Türkiye 3’ün üzerinde ama 4’ün altında puan alıyor. “Yerel ekonominin gelişimi aracılığıyla nitelikli işlerin geliştirilmesi” (Panoda 3.4 dilimi) alt kriterinde ise Türkiye 3 puanın da altında kalıyor.

Kadınlara Destek ve Genç İşsizlikle Mücadelede Sınıfta Kaldı

Yerel iş yaratımı pano çalışmasında son ana kriter olan “Kapsayıcılık”, Türkiye’nin en kötü dereceleri aldığı bölümleri içeriyor. Bu ana kriter kapsamında ilk olarak “yerel risk altındaki gruplarla yakından ilişkili istihdam ve eğitim programları oluşturulması” inceleniyor. (Panoda 4.1 dilimi.) Burada Türkiye’ye verilen puan 3’ün altında ama 2’nin üzerinde kalıyor. “Kadınların istihdama katılımı için çocuk bakımı ve aile dostu politikalar” (Panoda 4.2 dilimi) ile “genç işsizlikle mücadele” (Panoda 4.3 dilimi) 2 puanla Türkiye en kötü dereceleri alıyor. “Göçe açıklık” başlığı altında Türkiye’nin aldığı yoğun göç ve istihdam olanakları değerlendirilerek, 5 üzerinden yapılan derecelendirme 3’ün altında ama 2’nin üzerinde bulunuyor. (Panoda 4.4 dilimi.)

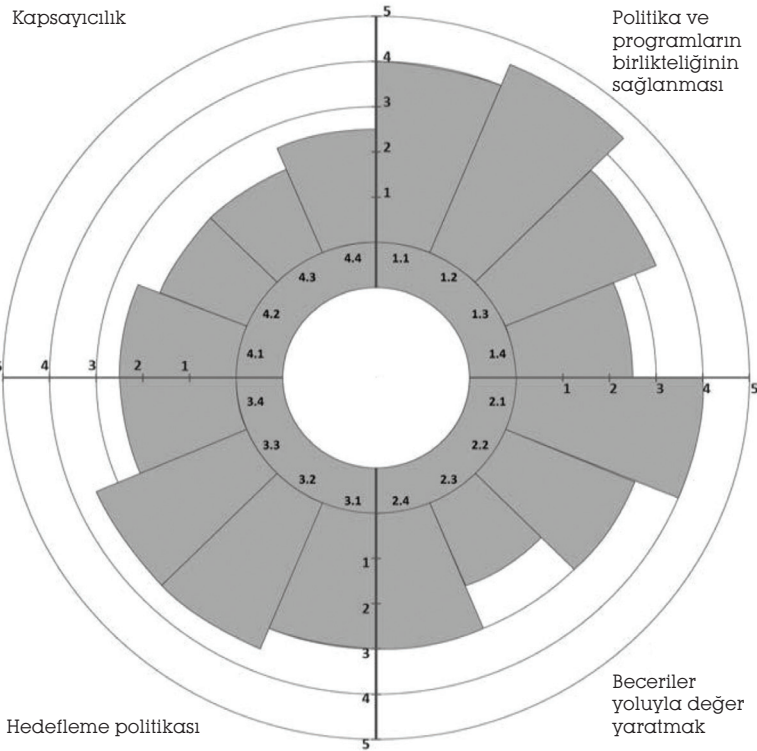
OECD Öneri ve Tavsiyeleri

OECD’nin “Türkiye’de İstihdam ve Yetenek Stratejileri” Raporu’nda varılan temel sonuçlar ve tavsiyeler de özetle şöyle sıralanıyor:

- İstihdam ve ekonomik gelişim çabalarını bütünleştirmek için bölgesel stratejik planlama süreçleri kurulmalı.
- İşgücü piyasasına ilişkin bilgi üretimi ve beceri ihtiyaçlarına ilişkin tahmin yapılmasını sağlamak üzere üniversitelerin rolünü kaldıraç olarak kullanarak daha güçlü bölgesel araştırma ve analitik kapasite oluşturulmalı.
- İşgücü piyasasının talepleriyle daha iyi bağlantı sağlayabilen beceri geliştirme programları oluşturmak için eğitim sistemi ile işverenler arasında daha fazla ortaklık teşvik edilmeli.
- Kaliteli iş yaratımı ve bölgesel ekonomilerin üretim kapasitesini yükseltmek için işyerinde daha iyi yetenek kullanımı desteklenmeli. (İŞKUR, KOBİ’ler içinde beceri gelişim fırsatları ve daha güçlü girişimleri cesaretlendirecek teşvikler yoluyla beceri talebini artıracak istihdam ve eğitim programı eşleşmesini gözden geçirmeli.)
- Ulusal düzeyde genç istihdam stratejisi oluşturulmalı ve başka bölgelere de uyarlanabilir yenilikçi (inovatif) yerel yaklaşımlar tanımlanmalı. (Hükümet, gençler için çıraklık, staj ve diğer çalışma temelli öğrenme fırsatlarına erişimi artırmalı.)
- Göçmenlerin istihdam edilebilirlik becerilerini geliştirmelerine yardım etmek için işgücü piyasalarıyla bütünleştirme çabaları üzerine ivedilikle yeniden odaklanılmalı. ■

Kapsayıcılık

Politika ve programların birlikteliğinin sağlanması

Şekil 2. OECD’nin Yerel İş Yaratımı Üzerine İncelemesi-Türkiye İçin Sonuçlar Panosu